

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ
ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
ЛУЦЬКИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПОСТУПУ

*Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції
(Луцьк, 23-24 травня 2019 року)*

Луцьк
Вежа-Друк
2019

*Рекомендовано до друку вченою радою
Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна»
(протокол № 6 від 06.05.2019 р.)*

Рецензенти:

Земзюліна Наталія Іванівна – доктор історичних наук, професор, директор навчально-наукового інституту історії і філософії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Дем'янчук Олександр Никанорович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка.

**Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті
А 43** свроінтеграційного поступу : матер. V Міжнар. наук.-практ. конф.
(Луцьк, 23–24 трав. 2019 року) / упоряд. О. А. Бундак, Н. В. Ляшук,
Н. Г. Конон. – Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – 252 с.

Випуск вміщує статті з актуальних проблем сучасної освіти та науки, розвитку бібліотечної й архівної справи та соціальних комунікацій в умовах європейської інтеграції; питань впровадження інформаційних технологій в освітній процес; тенденцій розвитку соціальних технологій та психолого-консультативної діяльності; економіко-правових аспектів і туристично-рекреаційної роботи в науково-освітньому просторі; проблем фізичного виховання, зміцнення та відновлення здоров'я.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Думки авторів тез і статей можуть не збігатись із позицією редакції.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції без коректорських правок.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ІСТОРИЧНІ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Аурелія Гритенене Концепт <i>партизан послевоенной Литвы</i> в литовской прозе XXI века.....	9
Jan Jerzy Milewski Pamięć konfrontacyjna czy dialogowa (stosunki polsko – ukraińskie w I połowie XX wieku).....	17
Йолита Урбанавичене Картотека «Словаря литовского языка» – развитие и перспективы.....	18
Олександр Бондарук, Олена Бундак Політична культура українців: студентські роздуми.....	27
Олександр Дем'янюк Відомі (невідомі) волинці в Українській революції: доба Української Центральної Ради (1917–1918).....	32
Оксана Драч Психоісторія як новітній напрям історіописання.....	33
Наталія Земзюліна Культурна дипломатія як засіб пізнання світом України: інструменти реалізації.....	38
Галина Єрко, Ольга Галан Он-лайн ресурси як складова медіаграмотності освітян.....	41
Ян Капранов Дія положень ларингальної теорії в індоєвропейському *h ^v ek ^v - / *heuk- та афразійському *hwq- етимонах.....	43
Наталія Кондратенко Інтерактивні методи навчання української мови як іноземній.....	46
Наталія Кот Рівень задоволеності волинських вчителів роботою (за результати вивчення громадської думки).....	50
Лариса Мацюк Підготовка волинських школярів до участі в міжнародному порівняльному дослідженні PISA.....	52
Надія Пушкар Підготовка майбутніх учителів початкового навчання до організації проектної діяльності.....	55
Галина Романчук Неперервна освіта волинських учителів: оцінки та пропозиції.....	57
Алла Сахнюк Алла Мельник – вчений та організатор науки.....	59

ВІДОМІ (НЕВІДОМІ) ВОЛИНЯНИ В УКРАЇНСЬКІЙ РЕВОЛЮЦІЇ: ДОБА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ (1917–1918)

Поява нормативних документів (Указ Президента України «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років», розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років та вшанування пам'яті її учасників на період до 2021 року» тощо) мали би поживавити не лише процес наукового дослідження подій столітньої давнини але й популяризувати імена забутих /незнаних земляків, які долучилися до становлення української державності у першій чверті ХХ століття.

Втім, за останні два роки волиняни, фактично, не відкрили для себе більшості імен своїх земляків, поборників української державності у 1917–1921 роках. Тому, спробуємо назвати імена відомих /невідомих волинян, які залишили помітний слід в Українській революції в добу УНР й гідні, на наш погляд, повернення пам'яті про них землякам-волинянам.

Отож, серед семи обраних нами осіб діячі різного соціально-політичного спрямування: Никанор Абрамович (Бурчак-Абрамович), церковний і культурно-освітній діяч; Дмитро Ісаєвич, громадський та політичний діяч, член УЦР; Борис Козубський, громадський та політичний діяч, член УЦР; Самійло Підгірський, громадський активіст, член УЦР; Валентин Садовський, член УЦР, генеральний секретар судових справ УНР; Іван Фещенко-Чопівський, керівник департаменту промислу, згодом – міністр торгівлі й промислу в уряді УНР; Михайло Черкавський, громадський діяч, Волинський губернський комісар освіти.

Никанор Абрамович, що народився в с. Мизове Ковельського повіту, в січні 1918 р. став одним із засновників Братства Святого Спаса в Житомирі, розпочинав здійснювати свої давні мрії з відновлення старих українських церковних традицій. Братство створювалося для спільної релігійної та культурно-просвітницької діяльності, а саме: охорона стародавніх українських церковних звичаїв, церковної старовини Волинського краю, видання церковних книг. Був інструктором народної освіти Волинської губернії. У 1918 р. редагував культурно-освітній журнал «Світельц».

Дмитро Ісаєвич, народжений в с. Велицьк Ковальського повіту, після Лютневої революції 1917 р. переїхав до Києва. Став одним із лідерів Української партії соціалістів-революціонерів, від якої був обраний до складу УЦР. У листопаді 1917 р. був обраний депутатом Всеросійських Установчих зборів. Вів агітаційну роботу в Севастополі серед моряків Чорноморського флоту, а також на Поділлі, читав лекції з українознавства для учителів на Полтавщині. Під час роботи Першого всеукраїнського з'їзду економістів і статистиків був секретарем президії. Товариш голови ЦК Селянської спілки. 22 квітня 1918 р. Д. Ісаєвич увійшов до складу української урядової делегації на переговорах із більшовицьким урядом у складі делегації УНР.

Борис Козубський родом із Житомира. У квітні 1917 р. під час роботи Українського національного конгресу став членом УЦР за квотою Волинської губернії. Згодом став головою міської думи Кременця. Одним із

свідчень становлення української державності на Кременеччині був випуск паперових грошей номіналом 1, 3, 5 і 10 гривень у 1918 р. На купюрах стояв підпис тодішнього голови повітової управи Б. Козубського. Ім'я Бориса Козубського пошановане в Кременці, де його ім'ям названо вулицю та встановлено меморіальну дошку, а також у Житомирі, де провулок, в якому мешкала його родина, названо на його честь.

Самійло Підгірський, що народився в с. Любитів Ковельського повіту, в квітні 1917 р. став членом УЦР (двох скликань), у серпні ще раз обирається до УЦР (третього скликання). Цього ж року став редактором першої української газети Волинського краю – «Громадянин». У подальшому був редактором газет: «Волинська газета», «Громада», «Наше Життя».

Валентин Садовський, народжений в с. Плещин (нині – Шепетівський район Хмельницької області) на південному сході Волинської губернії. У березні 1917 р. був серед засновників УЦР. Як представник УСДРП брав участь у підготовчій комісії УЦР: готував Статут цього законодавчого органу, який конститував утворення УНР. У червні-серпні 1917 р. В. Садовський працював генеральним секретарем судових справ в уряді В. Винниченка. Відіграв важливу роль у підготовці II Універсалу УЦР. Брав участь у голосуванні IV Універсалу УЦР, обговоренні Брестської мирної угоди, входив до економічної парламентської комісії, яка вивчала економічний аспект угоди. На його честь у Шепетівці названо вулицю.

Іван Фещенко-Чопівський народився в м. Чуднів Житомирського повіту. Влітку 1917 р. він став гласним Київської міської думи (член шкільно-освітньої і театральної комісії) й головою губернської національної ради Київщини. В жовтні 1917 р. на засіданні Малої Ради вимагав, щоб усю владу в Україні взяла в свої руки УЦР і оголосила Україну демократичною республікою. І. Фещенка-Чопівського спочатку призначено керівником департаменту промислу, невдовзі підвищено до міністра торгівлі й промисловості. Іменем волинянина названі вулиці в Житомирі та Львові, а будинку, де проживав вчений у міжвоєнний період у Львові та на фасаді одного з корпусів НУ «Львівська політехніка» відкрито меморіальні дошки.

Михайло Черкавський із с. Якимівці Кременецького повіту навесні 1917 р. призначений губернським волинським комісаром освіти. Перебуваючи в Житомирі, організував там українські школи та курси українознавства, заснував філію «Просвіти» в Кременці. В 1917 р. у Житомирі вийшли його книги: «До інтелігенції на Україні» та «Національне питання в Росії». У 1918 р. обраний делегатом до Всеросійських установчих зборів від Української партії соціалістів-федералістів.

УДК 930.1: 94

Оксана Драч

ПСИХОІСТОРІЯ ЯК НОВІТНІЙ НАПРЯМ ІСТОРІОПИСАННЯ

Психоесторія – напрям історичних досліджень, який оформився наприкінці 1950-х рр. у США і ґрунтується на використанні психоаналітичних концепцій глумачення; пріоритетним завданням ученого

визначає не так опис, як пояснення подій, що відбулися. Термін «психоісторія» запропонований психологом Еріком Еріксоном (1902–1994), який вивчав психологічний розвиток видатних історичних особистостей та їхній вплив на сучасників.

Ще на початку ХХ ст. Дж. Е. Робінсон відзначав, що «нова історія збагачуватиме себе усіма здобутками у вивченні людства, що їх зробили антропологи, економісти, психологи й соціологи». Становлення засад психоісторії розпочинається з робіт австрійського психолога Зигмунда Фрейда (1856–1939) «Леонардо да Вінчі» (1910), «Томас Вудро Вільсон. 28 президент США: психологічне дослідження» (1932) у співавторстві з американським державним і політичним діячем Вільямом Буллітом (1891–1967), в яких для інтерпретації й розуміння особистості історичного діяча застосовано психоаналітичний метод.

У 50-ті рр. опубліковано праці Е. Еріксона «Дитинство і суспільство» (1950), «Молодий Лютер» (1958), в яких, за словами Б. Мезліша, присутня психоісторія в її «сучасній формі». До речі, у праці Еріксона, присвяченій Мартіну Лютеру, дивовижно поєднуються засади психоаналізу, біографічного та історичного дослідження. Робота викликала чималий інтерес у психоаналітиків, психологів, істориків і дослідників соціальної проблематики. Наступною стала книга про Махатму Ганді (1969), що відзначена Пулітцерівською премією, а також удостоєна Національної книжкової премії США. Цими роботами закладено основи застосування психоісторичних методів для дослідження видатних особистостей, історії релігії й дитинства, а Е. Еріксона визнано основоположником психоісторії як самостійного напрямку наукових досліджень.

Лідером і головним теоретиком психоісторії в 1970-і рр. став Ллойд деМос (варіанти написання прізвища Демос, Демоз, де Моз, де Мос) (р. н. 1931). Він розглядає психологію історії як науку, предметом якої є аналіз мотивацій історичної поведінки. Крім того, значну увагу дослідник приділяє історико-психологічним аспектам розвитку системи освіти, оскільки від ступеня прогресивності та інноваційності розвитку навчально-виховного процесу залежить, зрештою, соціально-історичний прогрес. Згідно з психоісторичною моделлю та психогенетичною теорією історії іманентна ментальна діяльність через безсвідоме визначає соціальні процеси та культурну активність людської діяльності.

Методологічною основою психоісторії деМос визначає психоаналіз. Окреслюючи методи психоісториків, учений відзначає, по-перше, необхідність вивчення історичних джерел, по-друге, психоісторик має використати досвід своєї «клінічної практики». У висновках також доцільно зважати на «власний емоційний досвід». Л. деМос наголошує, що саме такий підхід уможливить «знаходження причин мотиваційних моделей у ранніх подіях життя особистості і їхнє реструктурування в групі дорослих».

Чимало робіт Л. деМоса присвячено методологічним аспектам психоісторії. Науковець розробляє традиційну для психоісторії тему історії дитинства. Так, у праці «Психоісторія» Л. де Мос на величезному

історичному матеріалі розглядає еволюцію дитинства, окреслює психологічні принципи взаємин дитини й дорослого, прослідковує розвиток різних стилів виховання дітей в історії Європи, починаючи із Середньовіччя, окреслює основні типи реакцій батьківсько-дитячих відносин.

З 1960-х років у США відбувається інституалізація психоісторії як окремого напрямку досліджень. У 1963 р. Б. Мезліш організував перший психоісторичний семінар «Історія і психоаналіз». У 70-х рр. з'являються спеціалізовані часописи: «Журнал психоісторії» (The Journal of Psychohistory), «Психоісторичний огляд» (Psychohistory Review), «Щоквартальний журнал з історії дитинства» (History of Childhood Quarterly). Найбільш авторитетним серед них є «Журнал психоісторії» (виходить у Нью-Йорку, редактор Л. деМос), який пропонує «психологічний погляд на світові, минулі й теперішні, події».

Окрім періодичних видань, які об'єднують психоісториків, на Заході створено спеціалізовані наукові організації. Найбільшою з них є Міжнародна психоісторична асоціація (1976). Її діяльність пов'язана з реалізацією дослідних проектів за трьома напрямками: 1) проекти з історії дитинства (вивчення історії виховання дітей та розвитку сім'ї); 2) проекти, які стосуються психобіографії (прагнення «зрозуміти індивіда в історії й мотиви його дій»); 3) проекти, спрямовані на вивчення групової психоісторії, зокрема мотивів діяльності соціальних груп в історії.

Видатний американський учений П. Льовенберг визначає психоісторію як «один з новітніх методів історичного дослідження, що комбінує історичний аналіз з моделями соціальних наук, гуманітарною чутливістю, психодинамічною теорією й клінічними методами, щоб виробити більш повний і всебічний погляд на минуле». Однак П. Льовенбергу вдалося помітити подвійне значення терміна «психоісторія». Для нього «психоісторія» – це нова дисципліна, представники якої не є психоаналітики, що займаються історією, чи історики, які використовують психоаналіз, а саме психоісторики.

На відміну від описової історії, психоісторія спрямована на вивчення мотивації певних подій та явищ. Від клінічного психоаналізу її відрізняють орієнтація на історичні джерела та розуміння мінливості культурно-історичних форм. Психоісторія має власний предмет дослідження, відмінний від предмета усіх інших гуманітарних дисциплін, що полягає у вивченні сфери несвідомого (особистого й колективного), яке виявляється в поведінці історичних особистостей й соціальних груп. Головним способом такого вивчення виступає психоаналіз, що доповнюється власне історичними методами. Як зазначає англійський історик А. Марвік: «Сьогодні жоден історик не може написати біографічне дослідження без впливу фрейдистської й постфрейдистської психології».

Інший англієць, професор Оксфорду, президент Британської академії І. Берлін писав, що «... мета істориків полягає в тому, щоб написати певний портрет... який подібно до всіх портретів прагне вловити унікальний характер та особливі риси свого конкретного предмета». Таким чином,

головна мета психоісторика, що працює в біографічному жанрі, – створення особливого, психоісторичного портрета, досліджуваних ним особистостей.

Водночас новий напрям історіописання зумовлює гострі дискусії в колі науковців. Приводом для них стало питання щодо ролі класичного психоаналізу в психоісторії, а також пріоритетності різних напрямків неофрейдизму.

Класичний психоаналіз З. Фрейда спирався на структури людської свідомості й підсвідомості. Причому «Я» не мало першорядного значення, оскільки виражало тільки більш глибокі вияви, вкорінені у «Воно» і «Над-Я». Відповідно, психіка дорослої людини постійно залежить від його минулого, що зумовлює особливий інтерес у фрейдистів до людського дитинства. Саме в дитинстві, на їхній погляд, укорінено більшості неврозів і психічних проблем. Необхідним компонентом методики психоаналізу було також виявлення Едипового комплексу, що формується в дитини у віці 3–5 років. «Я» – власне особистість людини – служить лише вираженням більш глибоких психічних процесів.

Вплив фрейдизму на жанр історичної біографії нині визнає чимало істориків, проте проблема полягає в іншому: як коректно застосовувати методи Віденської школи для історичної науки в цілому і для вивчення особистості зокрема. Вважаємо, що методи психоаналізу для написання психоісторичного портрета є цілком прийнятними. Психоісторик, досліджуючи дитинство історичної особистості, не тільки стежить за розвитком дитини, її захопленнями й пристрастями. Дослідник також прагне отримати відповіді на більш глибокі питання:

- Які основні рушійні сили життя людини?
- Які пристрасті визначають її поведінку?
- Які внутрішні й зовнішні обставини зумовили розвиток саме цих пристрастей?

У цьому полягає відмінність історико-психологічної біографії від психоісторичної. Зазвичай історик просто копіює спогади свого героя, частково доповнюючи їх своїми міркуваннями. Психоісторик діє за такою методикою:

- 1) він відкидає раціоналізацію як позицію свідомості, що заважає зрозуміти особистість;
- 2) ґрунтовно вивчає оточення досліджуваної особистості, що передбачає серйозне з'ясування характерів її батьків;
- 3) підготовка портрета історичної особистості відбувається за схемою «дитинство–юність–зрілість», що уможливлює висновки дослідника щодо перенесеного героєм «багажу» з дитинства в юність і доросле життя, а також зародження історичних подій, учасником яких він був.

Проте окремі послідовники Фрейда, а саме К. Юнг і Е. Фромм, не погоджувалися з трактуванням особистості, яке відстоював засновник психоаналізу.

Найвідоміша праця засновника аналітичної психології Карла Густава Юнга «Психологічні типи» вийшла друком у 1921 р. у Цюріху. Юнг запропонував досить широку систему поглядів на природу людської психіки.

Тезу Е. Фромма про те, що «науковець, який вивчає людину, більше за інших дослідників зазнає впливу соціального клімату» стали застосовувати в різних психоісторичних дослідженнях. Е. Фромм заміняє фрейдівський фізіологічний принцип пояснення людських пристрастей на еволюційний соціобіологічний принцип історизму і вживає термін «психоаналіз» не в сенсі класичної теорії З. Фрейда, а в сенсі подальшого розвитку фрейдизму.

Вивчаючи людські пристрасті, Е. Фромм робить висновок, що це аж ніяк не психологічні комплекси, які можна пояснити шляхом звернення до подій і вражень раннього дитинства. Е. Фромм розумів пристрасті й прагнення, вкорінені в характері людини, як біосоціальні, історичні категорії. До речі, вчений не ставив під сумнів методи класичного психоаналізу. Він лише доповнював сухі теоретичні схеми власними філософськими й соціальними конструкціями.

Для психоісторика, що перебуває під впливом ідей Е. Фромма, портрет історичної особистості буде дещо іншим. Визнаючи роль раннього дитинства й сексуального розвитку юнака, неофрейдист залучить розлогіший соціоісторичний матеріал. Психоісторична біографія передбачає репрезентацію життєвого шляху на масштабному історичному тлі. Особистість перебуває в тісному зв'язку з подіями, що відбуваються. Нічого не знаючи про дитинство досліджуваної особистості, ми можемо сформувати уявлення щодо його характеру, неусвідомлених пристрастей, які керують ним.

Уже згадуваний Е. Еріксон поєднав вивчення клінічних випадків поведінки в дитинстві і юності з дослідженням соціальних проблем часу. Для нього «сучасний психоаналіз вивчає «Его», під яким розуміють здатність людини поєднувати... особистий досвід і власну діяльність». Для узгодження історичної та психологічної методології, за Е. Еріксоном, потрібно, насамперед, мати на увазі, що різні психології та психологи підвладні історичним законам, а історики та історичні документи – законам психології.

Останнім часом у середовищі психоісториків (Л. деМос, Дж. К. Даффі, Г. Лоутон, Дж. Е. Спейер) набула поширення думка щодо розгляду єдиного тематичного простору психоісторії крізь призму трьох сфер дослідження (про що було заявлено в програмі Міжнародної психоісторичної асоціації): історії дитинства, психобіографії, психоісторії груп. Варто наголосити, що психоісторики під час підготовки власних робіт прагнуть залучити за можливості ширше коло матеріалів, отже, досить часто вищезазначені сфери дослідження розглядають взаємопов'язано. Вагомим здобутком такого підходу є періодизація шести різних стилів виховання дітей, так звана психогенна теорія еволюції дитинства, сформульована американським психоісториком Л. деМосом.

Таким чином, психоісторія – дослідницький напрям, в якому поєднуються психологічні та історичні методи щодо пояснення особистого й суспільного життя індивідів і груп. Наукові пошуки в цій сфері сприяють міждисциплінарному синтезу, взаємопроникненню й взаємозбагаченню дослідницьких стратегій та інструментарію історії, психіатрії, психоаналізу й

психології. Нині беззаперечною є доцільність використання реконструкції психоісторичного портрету історичної особистості підходів методик, напрацьованих психоісторією у ХХ ст.

УДК 304.4+327.82

Наталія Земляк

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ СВІТОМ УКРАЇНИ: ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Культурна діяльність має велике значення для досягнення зовнішньополітичних цілей будь-якої держави [1]. Проте до 2014 р. при формуванні внутрішніх і зовнішніх пріоритетів гуманітарної політики України та їх практичній реалізації домінуючим був методологічний підхід відповідно до якого культура (а так само – і будь-яка інша складова гуманітарної сфери) нібито мають бути «поза політикою». Це створювало сприятливе підґрунття для формування шкідливих для національної безпеки антиукраїнських стереотипів як всередині держави, так і в міжнародній політичному дискурсі. Результати цього особливо яскраво проявилися на початок російської агресії та розгортанням масштабної гібридної війни проти України.

Події 2014 р. сприяли формуванню гуманітарної політики (зокрема, інституційному забезпеченню) нової якості і змісту. У цьому контексті важливим є створення в 2015 р. структурного підрозділу МЗС України (Управління публічної дипломатії), на який покладаються завдання реалізації іміджевих, культурних та інформаційних проєктів України за кордоном, а в 2017 р. – Українського інституту (далі – Інститут або УІ) діяльність якого, відповідно до його Статуту, спрямована на комплексну презентацію України [2]. Станом на початок 2019 р. УІ перебуває на етапі організаційного становлення, займаючись розробкою та наповненням програмної діяльності на 2019–2021 рр. та тестуванням пілотних форматів.

Сучасна гуманітарна дипломатія включає не лише культурну та освітню дипломатію, міжнародну презентацію історії, а й дипломатію науково-технічну [3]. Надзвичайно актуальним є використання сучасних підходів до розуміння гуманітарних питань, де гуманітарна сфера охоплює інформаційну, науково-технологічну, культурно-мистецьку, освітню, виховну, духовно-релігійну, аксіологічну сфери, сферу забезпечення прав свобод людини та громадянина, тощо. Збалансоване поєднання традиційних та інноваційних елементів. Саме тому в публічно-дипломатичній сфері важливо позиціонувати Україну не тільки як державу з багатою й унікальною культурно-етнографічною спадщиною, а й як технологічного контрибутора (зокрема, у сфері ІТ, ракетній і аерокосмічній галузі, військовій

контексті ін-
дипломатичн
вдало поєдну

Заходи

вписані в м

українських

доречним д

проведення

української

політики т

2) представ

мають твої

фотографії

популяриза

АТО/ООС

поляки, ні

візитів су

В умо

в Twitter

культурні

світлові

працівни

«шатдаун

більшу

зміцненн

Перс

порядку

приклад

заходів

здійсни

відеозап

Для пог

можна і

викорис

партиту

для сол

У к

станови

(наприк

існуюч

Могила

доповн